

معرفی های گزارشی

تکنولوژی آموزشی از منظر دانشجویان؛ نگرش دانشجویان نسبت به نقش دانشگاه آزاد اسلامی. پیش از مقالات، سخنرانی چند تن از شخصیت های کشوری و دانشگاهی گنجانده شده است.

• اسلام و مسلمانان در امریکا

محمود خداقلی پور - فهیمه وزیری، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۴۱۶ ص، وزیری. مسلمانان یکی از اقلیت های بزرگ در امریکا است و روز به روز نیز بر جمعیت آنان افزوده می شود. بررسی ابعاد گوناگون زندگی مسلمانان در امریکا و نیز سازمان های اسلامی، فرقه های اسلامی، وضعیت فعلی و چالش های فراروی مسلمانان این کشور، دلایل گرایش به اسلام، فعالیت های سیاسی مسلمانان و آینده اسلام در امریکا قلمرو مطالعه و بررسی این کتاب است. کتاب دارای چهارده فصل است که عناوین فصول آن به شرح زیر است: پیشینه ورود مسلمانان به امریکا، ترکیب و پراکندگی جمعیت مسلمان امریکا، سازمان ها و

مجموعه بدین قرار است: کلیات، شیعه، خوارج، علی (ع) و اهل سنت، مدایح و مراثی، خاندان علی (ع)، اصحاب، قرآن و علی (ع)، شهادت و احادیث. در پایان نمایه اشخاص و عنوان آمده است.

• مجموعه مقالات اولین اجلاس

دانشگاه آزاد اسلامی

جمعی از نویسندگان، اول، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۷۸، ۲۷۳ ص، رقعی.

مقالات مندرج در مجموعه حاضر، مقالاتی است که برای اولین اجلاس عملکرد و خدمات دانشگاه آزاد اسلامی ارسال و یا ایراد شده است. مطالب و نظریات ارائه شده در این مجموعه، دیدگاه پژوهشگرانی است که هر یک از زاویه ای دانشگاه آزاد اسلامی را بررسی کرده اند.

عنوان پاره ای از مقالات، بدین قرار است: دانشگاه آزاد اسلامی، ضرورتی در عصر مدیریت گرابی؛ نقش دانشگاه آزاد اسلامی در ایجاد عزت نفس؛

پیچ کلیات

• کتابشناسی حضرت علی (ع)

به اهتمام زهرا میرزاخانی، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۴۴ ص، رقعی. مجموعه حاضر که به مناسبت سال امیرالمؤمنان علی (ع) تهیه شده، مشتمل بر معرفی کتاب هایی است که درباره آن حضرت به زبان فارسی منتشر شده است. این مجموعه با استناد به کتاب شناسی ملی ایران (سال های ۱۳۴۲ - ۱۳۷۷) و کتابنامه «فهرست موضوعی کتاب های منتشره سال های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۵» تدوین شده است. تعداد کتاب های معرفی شده در این مجموعه ۷۹۰ عنوان است که در ۲۴ موضوع سامان یافته و کلیه مدخل های آن بر اساس نام نویسنده به ترتیب الفبایی نظام یافته است. درباره هر کتاب، این اطلاعات به چشم می خورد: نام نگارنده، عنوان کتاب، اطلاعات نشر (ناشر، سال نشر و محل نشر)، صفحه و نام نویسنده همکار و مترجم. عناوین برخی موضوعات بیست و چهار گانه

تشکل‌های اسلامی، تشکل‌های فرقه‌ای و قومی، شیعه در امریکا، رشد اسلام در بین سیاهان، زندگی و مشارکت در جامعه امریکا، قوانین اسلام، آداب اسلامی و فرهنگ امریکایی، مسأله جنسیت، وضعیت کنونی مسلمانان، فعالیت سیاسی مسلمانان، مسایل و چالش‌های فراروی مسلمانان، آینده اسلام در امریکا و جمهوری اسلامی ایران و مسلمانان امریکا.

• مفهوم آزادی از دیدگاه مسلمانان

روزنتال- مترجم- میراحمدی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۲۲۳ص، رقیعی. نویسنده در این کتاب تلاش کرده «ابعاد گوناگون مفهوم آزادی را از دیدگاه اندیشمندان اسلامی بررسی کند. وی با گردآوری عبارات و سخنان صریح درباره مفهوم آزادی، در آثار اندیشمندان و متون اسلامی به طرح نظریه‌ای درباره دیدگاه مسلمانان درباره مفهوم آزادی اقدام کرده است.»

کتاب دارای شش فصل است: در فصل اول به تاریخچه مفهوم آزادی و تفکیک سطوح مختلف آن پرداخته. در فصل دوم بانگ‌ریش واژه‌شناسی ریشه آزادی را در زمان‌های عبری، سریانی، کلدانی، سامی و فارسی، بررسی کرده است. در فصل سوم به تعریف‌های ارائه شده از آزادی در میان مسلمانان می‌پردازد. در فصل چهارم، بحثی جامعه‌شناسانه و حقوقی از مفهوم آزادی ارائه کرده است. در فصل پنجم نظریه‌های فلسفی در این باره را بررسی می‌کند و در فصل ششم مطالب را جمع بندی می‌کند.

• فلسفه و کلام

• شواهد النبوة

عبدالرحمان بن احمد جامی، به کوشش

امین، حسن، چاپ اول، تهران و قم، میرکسری (تهران) و طیب (قم)، ۶۰۶ص.

موضوع کتاب حاضر، اثبات نبوت حضرت محمد بن عبدالله (ص) است. نویسنده در آغاز، شواهد و دلایل نبوت پیامبر را به صورت تاریخی، از پیش از ولادت تا بعد از رحلت، طبقه بندی کرده و بعضی از معجزات و خوارق عادات آن حضرت را آورده است. آنگاه به گزارش احوال و فضایل خلفای ثلاثه راشدین (ابوبکر و عمر و عثمان) و کرامات و مناقب امامان شیعه و یاران و تابعان آنها پرداخته است.

• اوتوبی و عصر تجدید

رضا داوری اردکانی، تهران، ساقی، ۹۲ص، وزیری.

مؤلف کتاب کوشیده است دستاوردهای جدید و سیر فلسفه را- به ویژه فلسفه تاریخ و نگرش به گذشته بشر و اندیشه فلسفی غرب در قرون معاصر- حول مقوله «اوتوبی» بررسی و ارزیابی کند. وی درباره «اوتوبی» می‌گوید: «در دوره جدید، بشر خود را در آینه حق می‌بیند [اومانسیم] و با خود عهد می‌بندد و با این عهد است که خانه عقل او ویران می‌شود و زمامش به دست وهم می‌افتد. این وهم باید بشر را مالک الرقاب عالم سازد و بهشتی را که ادیان وعده داده‌اند در زمین متحقق کند. به این جهت عصر جدید را عصر اوتوبی خوانده‌ام». مؤلف بر این اساس، مباحث کتاب را ذیل سه عنوان مطرح می‌سازد: ۱. اوتوبی و بحران تفکر (ولادت بشری دیگر)؛ ۲. اوتوبی و علم تاریخ (پیدایش نحوه تلقی جدید نسبت به گذشته و تاریخ)؛ ۳. علم تاریخ و تمدن جدید.

• مباحث پلورالیسم دینی

جان هیک، مترجم: عبدالرحیم گواهی،

تهران، تبیان، ۳۰۴ص، رقیعی.

«جان هیک» در «مباحث پلورالیسم دینی» بر آن است که در باب کثرت گرای دینی- که از مهم ترین مباحث دین پژوهشی است- مطالبی را مطرح نماید و از این راه به نقاط اشتراک و افتراق آنها دست یابد. مؤلف برای نیل به این هدف- که خود یک متکلم مسیحی است- ابتدا با خرده گیری بر پاره‌ای از باورهای مسیحیت، مسیر حرکت به سوی یک چشم انداز جهانی را مطرح می‌سازد. وی در این اثر از مفهوم معرفت دینی «ویتگنشتاین» در تحصیل تجربه و ایمان دینی بهره جسته و از منظر دینی به تفسیری کلی از تکثرگرایی سنت‌های دینی دست زده است. وی همچنین مباحثی که در خصوص پلورالیسم در گروه‌های دین و فلسفه پاره‌ای از دانشگاه‌های آمریکا مطرح می‌گردد، انتقاد می‌نماید. نگارنده از سنت‌های چهار دین اسلام، مسیحیت، هندوئیسم و بودیسم در حوزه‌های کاوش‌های عقلی و سیر و سلوک مطالبی را عرضه داشته است. «فلسفه‌ای از پلورالیسم دینی»، «در باب درجه بندی ادیان»، «بازنگری اثبات معادشناختی» و «در دفاع از پلورالیسم دینی» از مباحث اصلی این کتاب است.

• منهج الرشاد لمن اراد السداد

جعفر کاشف الغطاء، تهران، مرکز الغدیر للدراسات الاسلامیه، ۱۲۴ص، وزیری.

این کتاب به زبان عربی شامل متن مکاتبات بین دو تن از شخصیت‌های مذهبی است: «شیخ جعفر کاشف الغطاء» از رهبران مذهب شیعه و «امیر عبدالعزیز بن سعود» از رهبران جنبش وهابی. از جمله موضوعات این مکاتیب عبارتند از: «اختلاف ظواهر آیات و روایات»، «معنی عبادت»، «ذبح، نذر و

قسم برای غیر خدا»، «شفاعت»، «توسل»، «زندگی پیامبر اکرم (ص) بعد از مرگ»، «زندگی شهیدان و انبیا پس از مرگ» و «زیارت قبر پیامبر اکرم (ص)».

• تکمله شوارق الالهام

للمولی عبدالرزاق اللاهیجی، محمد محمدی گیلانی، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات، ۱۹۶ ص، وزیر.

کتاب حاضر تئمه ای بر «شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام» عبدالرزاق لاهیجی است که خود شرحی بر «تجرید الکلام فی تحریر العقائد الاسلام» خواجه نصیر الدین طوسی است. در این کتاب که به زبان عربی نگارش یافته، برخی اصول عقاید اسلامی به اختصار ذکر گردیده است. صفات خداوند تبارک و تعالی، در افعال خداوند، نبوت، امامت و معاد از جمله موضوعات این کتاب است.

• الصواعق الالهیه فی الرد علی الوهابیه

سلیمان بن عبدالوهاب، تهران، دارالهدایه، ۲۲۴ ص، وزیر.

در این کتاب برخی آموزه های مذهبی فرقه «وهابی»، با استناد به آیات، روایات و اصول فقهی، شرح، تفسیر و نقد شده است. نگارنده طی ۲۶ فصل سعی کرده علاوه بر انتقاد از آموزه های مذکور برخی از آنها را رد نماید. تقلید و اجتهاد، کفر و اسلام، کفر و عدم کفر خوارج، عدم کفر اهل رده، عدم کفر معتزله، اجتماع ایمان و کفر و نفاق در مسلمانان، دلایل عدم جواز کفر مسلمانان و ویژگی های مسلمانان از منظر رسول اکرم (ص) از موضوعاتی است که در این کتاب به زبان عربی، شرح و بسط یافته است.

• نقد عقل اسلامی

محمد ارکون، مترجم، محمد مهدی خلجی، تهران، ایده، ۱۱۶ ص، رقی.

این کتاب متضمن اندیشه های «محمد ارکون» - متفکر الجزایری - در باب تبیین

اندیشه «نقد عقل اسلامی» است. «ارکون» در این رساله سعی دارد بر پایه تفکر مدرن، نظام اندیشه انتقادی معطوف به سنت را پایه ریزی نماید. به نظر وی «مشکل اساسی تفکر دینی و تجدید حیات فکری مسلمانان، تمایز میان عقل دینی و عقل علمی نیست، بلکه دشواری اصلی در این است که چگونه می توان عقل نقاد را از قید و بندهای معرفت شناختی ای که عقل جزمی بر همه فعالیت های فکری و فرهنگی آدمی می افکند، رها کند. این چالش میان عقل نقاد و عقل جزمی است که شالوده دشواری ها است. بنابر آنچه گذشت، مترجم اذعان می دارد که «اندیشه اصلی ارکون نقد عقل اسلامی است. او نیت واقعی خود را از نقد عقل اسلامی، کشف عواملی می داند که بر کنش و آفرینش عقل حاکم اند. همچنین این کتاب در شمار نخستین کوشش ها برای تفسیر فمینیستی از قرآن است». «قرائت ها و چالش ها»، «اجماع و راست کیشی» و «عقل الهی و گفتمان های بشری» عناوین اصلی این کتابند.

• اسلام شناسی دین تطبیقی

دکتر منوچهر خدایار محبی، چاپ اول، تهران، توس، ۱۳۷۸، ۵۰۷ ص، وزیر.

کتاب، مجموعه مقالات و سخنرانی های نویسنده در حوزه تاریخ ادیان است و مجموع آن در دو محور و یک ضمیمه فرهنگ دینی، فرهنگ شناسی و سنجش دینی و پیوست های اقتصادی - اجتماعی تنظیم یافته است.

در محور نخست، مقاله هایی با عناوین افسانگان ادیان نخستین در شاهنامه، آیین نخستین در افسانگان دینی در ایران پیش از دوران هخامنشی فردوسی، فره ایزدی و نماد رهبری، دین هندو در شاهنامه، دین مصریان قدیم، ادیان

چین، ادیان هندوستان، اصول بنیادین شیعه و تمدن اسلام در آثار گوستافون، به چشم می خورد.

مقالات قلمروی نو در تاریخ ادیان، روش تحقیق در علم ادیان، دین تطبیقی، افسانگان فرهنگی، مهریشت مظهر عدالت و نیکوکاری، مسیحیت و اسلام، برخورد مانویت و اسلام، خدا در اسلام و دین های دیگر، ویژگی های خلفای راشدین، تعاون در اسلام و جامعه صنعتی، جامعه شناسی و فلسفه اجتماعی، در محور دوم کتاب وجود دارد.

• شبی در برزخ

حسن عسکری راد، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۲۵۵ ص، رقی.

کتاب، به دنیای برزخ و چگونگی انعکاس رفتارها و کردارهای انسانی در آن عالم می پردازد. دنیای برزخ در شکل داستان رؤیای جوانی با نام مستعار سید صادق ترسیم شده است و در آن به کیسفر رشوه خواری، غیبت، زنا و دیگر گناهان پرداخته شده است.

• گامی در مسیر

جواد محدثی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۲۲۷ ص، رقی.

کتاب، مجموعه مقالات کوتاه بازنگری شده ای است که بین سال های ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۸ در صفحه جوانان روزنامه جمهوری اسلامی به صورت هفتگی نشر می یافت. جهت گیری مقالات، جوانان است و هدف آشناسازی آنان با زبانی ساده با معارف والا و ژرف اسلام در زمینه خودسازی و سلوك و عرفان می باشد. در هنگام تنظیم ۱۳۵ متن روزنامه ای با ادغام و دسته بندی جدید به ۵۶ مقاله تبدیل شده و در پنج محور، هستی در نگاه عارفانه، در قلمرو دل، خودسازی، سلوك اجتماعی

و منزل و اسپسین تنظیم شده است و استنادات قرآنی و روایی آن در مرحله تنظیم نهایی ضمیمه گشته است.

• **خدا و تفسیر در عصر اول شیعه امامی**

بار-آشر، میر، م. (Bar-Asher, Meir)، انتشارات بریل + ماگنز، مجموعه فلسفه، کلام و دانش اسلامی، لیدن، ۱۹۹۸، ۲۷۴ ص.

تحریر تکمیل شده و روزآمد شده یک رساله دکتری به زبان عبری است که در سال ۱۹۹۱ در دانشگاه عبری اورشلیم از آن دفاع شده است. این اثر ممتاز، نخستین تحقیق تک نگاری گرانمایه در باب تفاسیر نخستین امامیه است و بنابراین به دوران پیش از آل بویه، یعنی قرن‌های ۳ و ۴ هـ/۹ و ۱۰ م متعلق است. مفسران بزرگ این زمان عبارتند از: فرات بن فرات کوفی، علی بن ابراهیم قمی، محمد بن مسعود عیاشی و محمد بن ابراهیم نعمانی.

سه فصل نخستین کتاب به همین مفسران و آثار آنان، مکتب تفسیری پیش از بویه‌یان و روش‌های تفسیری آنها اختصاص دارد؛ سپس، دو فصل به پاره‌ای از نظریه‌های اساسی که در این تفاسیر ملحوظ بوده است، پرداخته و مشتمل است بر: ساخت و ریخت امامت و مفاهیم مرتبط با آن، موضع‌گیری امامیه در برابر مخالفانشان، به ویژه امویان و عباسیان. فصل ششم، که در واقع یک پیوست به شمار می‌آید، به دو حدیث شاذ اختصاص دارد که در آثار تفسیری این دوره مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

• **بیچ قرآن و حدیث**

• **شرح الاربعین**

محمدسعید بن محمد مفید قاضی، سعید قمی، مصحح، نجفقلی حبیبی، تهران، مرکز نشر میراث مکتوب، ۵۷۲ ص، وزیری. کتاب حاضر که به عربی تدوین شده یکی

از تألیفات قاضی سعید قمی (۱۰۴۹-۱۱۰۳ هـ.ق) است که در شرح احادیث مندرج در کتاب‌های مختلف، به ویژه «توحید» صدوق و «اصول کافی» کلینی نگارش یافته است. گفتنی است از این کتاب با عنوان‌های «الاربعون حدیثا»، «شرح اربعین» و «اربعین قاضی سعید» در کتب تراجم و فهرست‌های کتب خطی، یاد شده است. در تصحیح متن حاضر، مصحح به چهار نسخه کتابخانه مجلس شورای اسلامی، کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و چاپ سنگی علی‌آبادی استناد کرده است. در صفحات پایانی، تصویری از نسخه‌های مذکور و ۷ فهرست - آیات، احادیث، فرق و امکنه، مفردات، اعلام، کتاب‌ها و منابع - به طبع رسیده است.

• **قرآن و فرهنگ زمانه**

محمدعلی ایازی، رشت، کتاب مبین، ۲۱۶ ص، رقمی.

مبحث نخست این کتاب درباره بازتاب مسائل و ویژگی‌های خاص فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی عصر بعثت در قرآن است که طی آن به این پرسش پاسخ داده شده که قرآن چگونه می‌تواند با خواسته‌ها، آمال و نیازهای عصرهای دیگر مطابقت داشته باشد. در ادامه، سه نظریه در ارتباط با نزول قرآن بررسی و ارزیابی می‌شود که عبارتند از: ۱. به زبان قوم سخن گفتن قرآن؛ ۲. نظریه بازتاب فرهنگ زمانه ۳. نظریه تأثر از فرهنگ زمانه.

• **شناخت نامه تفاسیر: نگاهی اجمالی به ۱۳۰**

تفسیر برجسته از مفسران شیعه و اهل سنت محمدعلی ایازی، رشت، کتاب مبین، ۳۲۸ ص، رقمی.

هدف از این نوشتار، آشنایی با تفاسیر چاپ شده و رایج است؛ به گونه‌ای که هر

علاقه‌مند به تفسیر بتواند دورنمایی اجمالی با تفسیر، جهت‌گیری نویسنده و مشخصات کتاب و چاپ آن پیدا کند. این مجموعه براساس ترتیب الفبایی نام کتاب تنظیم یافته و متضمن اطلاعاتی است درباره نام کتاب، مؤلف، تاریخ تولد، وفات، مذهب مفسر، مشخصات نشر، تعداد مجلدات، زبان تألیف، تاریخ تألیف، ویژگی‌های عمده چاپ در این مجموعه، همچنین توضیحات اجمالی درباره شیوه ورود در تفسیر، روش مفسر، منابع مؤلف، تأثیرپذیری مؤلف از تفاسیر پیشین و برخی نکات دیگر بازگو شده است.

• **تدوین قرآن**

علی کورانی، مترجم: محمود عظیمی، تهران، سروش، قم، مؤسسه فرهنگی طه، ۲۱۶ ص، رقمی.

این کتاب شامل مباحثی در خصوص تحریف ناپذیری قرآن، خصوصاً از دیدگاه شیعیان است که در شش فصل تدوین شده است. در فصل اول کتاب اتهاماتی که در زمینه تحریف تأویلی و تفسیر به رأی به شیعیان نسبت داده شده، بررسی می‌شود. فصل دوم به مقوله «سنت از دیدگاه خلفا» و موضع‌گیری سران این فرقه در خصوص احادیث پیامبر اسلام (ص)، اختصاص می‌یابد. فصل سوم شامل بررسی تحریف قرآن در منابع اهل سنت است و در سه فصل بعدی، «روند شکل‌گیری تدوین قرآن کریم»، «رابطه خلیفه دوم و سنی‌ها با یهودیان» و «قرآن در کلام رسول خدا و اهل بیت و خلفا» تشریح می‌شود.

• **دراسة حول الأسراف**

محمدعلی انصاری، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۱۹۹ ص، رقمی.

در این کتاب اسراف از دیدگاه آیات قرآنی

حقوق و حقوق

حقوق کیفری در اسلام

محمد محمدی گیلانی، چاپ اول، تهران، سایه، ۳۵۲ ص.

در این کتاب حقوق کیفری از دیدگاه اسلام همراه با مآخذ و مدارک مربوط، و با نقل آراء و دیدگاه‌های برخی از فقهای شیعه و سنی نقد و بررسی شده است. نویسنده در مقدمه از ماهیت حق و موضوع قانون جزا و حقوق کیفری سخن گفته است. سپس کتاب را در هشت فصل ترتیب داده است. عناوین فصل‌ها چنین است: آثار شوم زنا؛ حد لواط؛ مساحقه و قیادت؛ حد کذب؛ حد و کیفر میگسار؛ حد سرقت؛ حد و کیفر محارب و مفسد؛ حد مرتد و احکام آن؛ و کیفرهای دفاعی و تراحمات حقوقی.

قضا و قضاوت در اسلام

محمد محمدی گیلانی، چاپ اول، تهران، سایه، ۲۱۶ ص.

در مقدمه کتاب بر این نکته تأکید شده است که احکام قضا در اسلام بر مبنای اصول فطری - انسانی تشریح شده است. سپس در فصل اول از صفات قاضی در اسلام؛ قاضی تحکیم؛ حرمت گرفتن رشوه و هدیه بر قاضی؛ احکام حکومتی و قضاوت؛ فرق بین فتوا و حکم، سخن رفته است. در فصل دوم نیز به وظایف و مسئولیت‌های قاضی به اجمال پرداخته شده است. در فصول بعدی از شرایط استماع دعوا در اسلام؛ بررسی وضع مدعی علیه در دادگاه اسلامی؛ مسئله سوگند در دادگاه؛ موارد قضاوت با شاهد واحد و سوگند، سخن رفته است در دو فصل پایانی نیز از موارد و جوب مرافعه نزد حاکم شرع در استیفای حقوق و احکام ید به تفصیل بحث شده است.

این اثر زیر نظر مرکز مطالعات و تحقیقات حوزه نمایندگی ولی فقیه در جهاد سازندگی سامان یافته است و به عنوان متن درسی برای جهادگران تدوین شده است.

مطالعاتی درباره اصول و کاربردهای

حدیث اسلامی

یوین بل، گ. ه. ا.، شرکت چاپ و انتشارات واریوم، آشگیت، آلدرشوت (بریتانیای کبیر)، ورمونت (ایالات متحده امریکا)، ۱۹۹۶، XII + ۳۵۴ ص

یازده مقاله از این کارشناس بزرگ حدیث - که طی سال‌های ۱۹۷۲ و ۱۹۹۴ منتشر گشته - در این مجلد گردآمده و وجوه مختلف پیدایش، تاریخ و بهره‌برداری‌های تاریخی و عقیدتی از حدیث و علم الحدیث را مورد بررسی قرار داده است. فهرست عناوین عبارت است از: «نقش حدیث در بحث کنترل موالید»، «احمد محمدشاکر (۱۸۹۲ - ۱۹۵۸) و ویرایش مسند ابن حنبل توسط او»، «مقدمه مسلم بر الصحیح خود، ترجمه و شرح و تفسیر همراه با استطرادی درباره سال شمار فتنه و بدعت»، «رنگ کردن موی سر و صورت در صدر اسلام»، «بررسی تحلیلی یک حدیث»، «چند نظر نوین درباره ظهور و گسترش سنت به عنوان یک اصطلاح فنی در صدر اسلام»، «چند شیوه تحلیلی اسنادی بر اساس گفتارهایی تحقیرآمیز درباره زن - که از متون حدیث استخراج شده»، «نقش معمرین در ظهور و تکامل اسناد»، «یادداشت‌هایی درباره نخستین فقهای اسلام، برگرفته از نخستین احادیث نبوی»، «نافع، مولای ابن عمرو جایگاه او در احادیث اسلامی»، «درباره ریشه‌های شعر عربی در ادبیات حدیث»، «جامعه صدر اسلام آن گونه که در نحوه بهره‌گیری آن از اسانید انعکاس یافته است».

و روایت‌های اسلامی مورد بحث قرار گرفته است.

حقیقت اسراف و مفاهیم مرتبط با آن بحث شده است. حکم کل اسراف بررسی شده و حکم اسراف در موارد خاص تبیین گشته است.

تأثیر قرآن در جسم و جان

نعمت الله صالحی حاجی آبادی، چاپ اول، قم، مؤلف، ۱۳۷۹، ۳۲۷ ص، رفعی.

نویسنده با توجه به رویکردی که امروزه در جهان اسلام و به ویژه در ایران اسلامی به قرآن و معارف قرآنی شده، مصمم گشته کتابی درباره قرآن بنویسد تا «تلاوت کنندگان و شفاعت خواهان و تأثیرپذیرندگان استفاده بهینه ببرند». فصل اول درباره تعریف و شناخت قرآن، فصل دوم درباره آداب ظاهری و باطنی تلاوت. آیات مطابق نیت، انس با قرآن، تأثیر قرآن در جسم و جان و تأثیر قرآن بر قلب و جان، بر روح و روان انسان و دیگر موجودات، عنوان فصل‌های بعدی کتاب است.

آشنایی با نهج البلاغه

جمعی از نویسندگان، چاپ اول، قم، انتشارات شهریار، ۱۳۷۹، ۳۱۲ ص، وزیری.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای از مقالات علمی درباره نهج البلاغه است که به قلم چند تن از محققان نگارش یافته است. مقاله نخست به «تدوین نهج البلاغه و پیشینه آن» می‌پردازد. سیدرضی، شرح‌های نهج البلاغه، سیری در مسائل اعتقادی نهج البلاغه، سیری در مسائل سیاسی و حکومتی نهج البلاغه، سیمای علی در کلام علی، عدالت در نهج البلاغه، سیری در مسائل اقتصادی نهج البلاغه، عنوان پاره‌ای از مقالات کتاب حاضر است.

● قاعده عسر و حرج و حق زنان در طلاق:

تحلیل حقوقی و فقهی ماده ۱۱۳۰

قانون مدنی

حاجی علی موگونی، چاپ اول، تهران، روزنامه اطلاعات، ۱۳۷ ص.
موضوع کتاب تبیین و تحلیل حقوقی و فقهی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی است. بر مبنای این قانون در صورتی که دوام زوجیت موجب عسر و حرج زوج باشد، وی می‌تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کند. نویسنده، این هدف را در دو بخش دنبال نموده است: بخش نخست مشتمل بر چهار فصل است و در آن به ترتیب: تعاریف لغوی و اصطلاحی عسر و حرج، مبانی و ارکان عسر و حرج در فقه اسلامی، قاعده عسر و حرج در حقوق تطبیقی و مبانی اختصاصی قاعده نفی عسر و حرج مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. عنوان بخش دوم کاربرد عسر و حرج در طلاق به درخواست زوج می‌باشد. در این فصل پس از تحلیل و بررسی فقهی، حقوقی و تاریخی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی به تقسیم‌بندی عناوین عسر و حرج زوج می‌پردازد و عناوینی مانند اعتیاد مضر غیرقابل تحمل، عقیم بودن، جلوگیری از بچه دار شدن زن، غیبت یا حبس قطعی و طولانی، ترك زندگی خانوادگی و استنکاف یا عجز از دادن نفقه را از مصادیق آن می‌شمارد. کتاب با دو ضمیمه به پایان رسیده است: در ضمیمه اول، نمونه‌هایی از اعمال قاعده عسر و حرج در آرای قضایی را نشان داده است و در ضمیمه دوم، گزارشی از طرح اصلاحی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی در کمیسیون قضایی مجلس شورای اسلامی و سرانجام این طرح را آورده است.

● شرح بر زادالمسافر ملاصدرا: معاد جسمانی

جلال‌الدین آشتیانی، تهران، امیرکبیر، ۴۲۰ ص، وزیری.

در این نوشتار، مقوله «معاد جسمانی» با استناد به کتاب «زادالمسافر» به تفصیل شرح و بررسی شده است. برای این منظور، نگارنده، مبحث حرکت جوهری را که اساس معاد جسمانی و روحانی است همراه با این مسائل پی گرفته است: تحقیق در حقیقت معاد، دیدگاه حکیم ملاعبدالرزاق لاهیجی درباره معاد جسمانی، رد نظریات متکلمین و طبیعیون و متفلسفین، بررسی نظرات حکمای اشراق و رد نظریه تناسخ، مشرب حکمای اشراق و مشأ، ادله شیخ الرئیس در شفا و نجاه، دیدگاه ملاصدرا درباره مقدمات معاد جسمانی، نظر سیدمحقق داماد، میرمحمد باقر استرآبادی و برخی مباحث دیگر.

● مسائل فقهی

عبدالحسین شرف‌الدین، تهران، مجمع جهانی اهل بیت (ع)، ۱۳۲ ص، وزیری.
«مسائل فقهی» مشتمل بر مباحثی در باب احکام و مسائل شرعی است که با استناد به منابعی چون: «تفسیر کبیر»، «صحیح البخاری»، «بداية المجتهد» و «الکشاف» نگارش یافته است. احکام نماز، قرائت نماز، واجبات نماز، روزه و احکام افطار، ازدواج، متعه و مسح در وضو از جمله موضوعاتی است که در کتاب با مقایسه احکام شیعه و اهل تسنن به زبان عربی فراهم آمده است.

● فقها و حکومت: پژوهشی در تاریخ فقه

سیاسی شیعه

محمدجعفر هرنندی، تهران، روزنه، ۳۰۴ ص، وزیری.

نوشتار حاضر در برگیرنده پژوهشی در تاریخ فقه سیاسی شیعه است. از جمله

عناوینی که طرح شده: «مبانی مشروعیت حکومت دولت در اسلام»، «وظایف حکومت اسلامی در امور عمومی» و... است. نگارنده کتاب با توجه به این که رخدادهای عوامل اجتماعی و جغرافیایی، همچنین روحیات مردمی در تشریح احکام آرای فقها تأثیر بسزا داشته مباحث کتاب را در چند مقطع زمانی تشریح می‌کند که عبارت اند از: ۱. دوره حضور پیامبر اسلام (ص) نزول وحی؛ ۲. دوره صحابه انقراض حکومت امویان؛ ۳. دوره حکومت عباسیان تا انقراض حکومت به دست مغولان؛ ۴. دوره حکومت مغولان تا تشکیل دولت در سرزمین‌های اسلامی به شیوه اروپایی.

● مجهول بودن مورد معامله

سید حسن وحدتی شیرازی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۲۳۲ ص، رقعی.

یکی از مباحث مهم حقوق قراردادها، مسأله لزوم رفع ابهام از مورد معامله است که در فقه اسلامی زیر عنوان «قاعده غرر» مورد مطالعه قرار می‌گیرد. نویسنده موضوع را در چهار بخش کلیات، اصل لزوم رفع ابهام از مورد معامله، چگونگی رفع ابهام و استثناءات وارد بر اصل، مورد بررسی قرار داده است. در کلیات تعاریف و تقسیم‌بندی‌ها و سابقه آن در فقه امامیه و اهل سنت و حقوق جدید مورد بررسی واقع شده است. در بخش دوم مبانی تحلیلی و روایی لزوم رفع ابهام و نیز تأثیر جهل بر وضعیت قرارداد بررسی شده. در بخش سوم معیار رفع ابهام و تئوری‌های موجود در این زمینه بحث شده است. بخش چهارم موارد استثناء را بررسی کرده و مباحثی چون مجهول بودن توابع مورد معامله، عقود احسانی و قراردادهای احتمالی در آن مطرح شده است.

کتاب، مجموعه مقالاتی در زمینه تربیت اسلامی، و شامل مقالاتی با عناوین زیر است:

تلاشی دوباره در عرصه تربیت اسلامی، امکان و معنا در اخلاق و تربیت اسلامی، گامی فراسوی گسترش تحقیقات تربیتی بر اساس آموزه‌های و حیانی اسلام، بررسی و ارزیابی کنفرانس‌های بین‌المللی تعلیم و تربیت مسلمانان، تعلیم ارزش‌ها، وظیفه گم شده در نظام‌های تربیتی، روش‌های استنباط آداب تعلیم و تربیت و چشم‌اندازی به تربیت مدنی از دیدگاه اسلام.

این کتاب شماره نخست از سلسله کتاب‌هایی است که معاونت یاد شده در نظر دارد، تدوین و منتشر کند.

• شیطان در کمین گاه

نعمت‌الله صالحی حاجی‌آبادی، چاپ اول، قم، مؤلف، ۱۳۷۹، ۳۰۵ ص، وزیری.

نویسنده درباره انگیزه تألیف خود می‌نویسد: «... به فکر افتادم کتابی را بنویسم که هم جنبه داستانی داشته و هم سازنده باشد. این بود که موضوع شیطان‌شناسی را برگزیده‌ام. به عقیده من ایمان دو جزء دارد: یکی خداشناسی و دیگری شیطان‌شناسی. اگر بخواهیم به درستی خداشناسی و یکتاپرست باشیم، چاره‌ای نیست جز شناخت ضد خدا».

بر پایه چنین انگیزه‌ای نویسنده با بهره‌گیری از آیات قرآنی، روایات دینی و داستان‌ها و قصص عامیانه، تلاش کرده است مباحث مربوط به شیطان را مورد بحث قرار دهد. مباحثی از قبیل تعریف و شناخت شیطان، اطرافیان شیطان، پیروان شیطان، ابزار شیطان، اعمال شیطان، و شیطان و صالحان، در کتاب وجود دارد.

زنان، سرمه کشیدن، در آینه نظر کردن و خضاب کردن، آداب خوردن و آشامیدن، فضیلت تزویج، آداب نکاح، کیفیت تربیت فرزندان و معاشران ایشان، آداب مسواک کردن، شانه کردن، ناخن و شارب گرفتن، سر تراشیدن و امثال اینها، آداب استعمال بوی خوش، بوییدن گل، آداب حمام رفتن، شستن سر و بدن، آداب برخی غسل‌ها، آداب خوابیدن، بیدار شدن و قضای حاجت، آداب حجامت کردن، بعضی از ادویه، معالجه بعضی از امراض و ذکر بعضی از ادعیه، آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان، آداب مجالس: سلام، مصافحه (دست دادن)، نشستن و برخاستن، سخن گفتن، آداب داخل شدن به خانه و بیرون رفتن، آداب پیاده رفتن، سوار شدن، رفتن به بازار، تجارب، زراعت کردن و نگاهداشتن چهارپایان، آداب سفر و ...

• درس‌های اخلاق اسلامی

محمد محمدی گیلانی، به کوشش جعفر سعیدی، چاپ اول، تهران، سایه، ۴۱۳ ص.

نویسنده در این کتاب به اخلاق و موضوع آن پرداخته است. مباحث این کتاب در ۳۵ جلسه (بین سال‌های ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۳) به شیوه عرفانی - حدیثی همراه با مثال و حکایت مطرح شده‌اند. موضوعات مورد بحث در این کتاب عبارتند از: تعریف اخلاق، روش انبیا، در اخلاق، نفس، نیت، راز آفرینش شیطان، فضایل و رذایل اخلاقی و دنیا. مطالب این کتاب قبلاً در ۱۸ شماره مجله «مکتب انقلاب» منتشر شده است.

• تربیت اسلامی

حاجی‌ده‌آبادی و صادق زاده، چاپ اول، تهران، معاونت پرورشی آموزش و پرورش، ۱۳۷۹، ۱۹۲ ص، وزیری.

• حج اخلاق و تعلیم و تربیت

• گزیده‌های کیمیای سعادت

محمد بن محمد غزالی، حاشیه و گزیده سعید یوسف‌نیا، چاپ اول، تهران، قدیانی، ۲۶۴ ص.

کیمیای سعادت، در اخلاق و عرفان، که از میراث اسلامی قرن پنجم هجری، با گرایش تسنن، به شمار می‌آید. کتاب، در ابتدا به گفتاری در شرح حال و بررسی اندیشه ابوحامد محمد غزالی می‌پردازد. سپس متن اثر او را که حاوی برخی آیات، روایات و حکایات است، در دو باب جداگانه با نام عنوان مسلمانان و ارکان مسلمانان ارائه می‌دهد، که اهم مطالب آن عبارت‌اند از: در شناختن نفس خویش، حقیقت دل، حقیقت نبوت و ولایت، در شناختن حق، در معرفت دنیا، در معرفت آخرت، حقیقت مرگ، معنی حشر و نشر و عذاب قبر، در طلب علم، فضیلت نماز، زکات و صدقه، روزه و حج، و قرآن، در آداب طعام، نکاح و تجارت و سفر، امر به معروف و نهی از منکر، ریاضت نفس، در مهلکات نفس، بیان فضایل و رذایلی اخلاقی، در منجیات نفس، حقیقت رضا، یاد مرگ، محاسبه پس از عمل، خوف و رجا، فقر و زهد، محبت و شوق، و احوال مردگان.

• حلیه المتقین

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، به کوشش جلیل شاهری لنگرودی، چاپ اول، تهران، فراهانی، ۵۶۰ ص.

نویسنده با استفاده از آیات و روایات، مطالبی را درباره آداب، سنن و اخلاق اسلامی بیان می‌کند. کتاب در چهارده بخش و یک خاتمه تنظیم یافته که هر بخش مشتمل بر دوازده فصل است. موضوعات مطرح شده در این کتاب عبارت‌اند از: آداب پوشیدن جامه و کفش، آداب پوشیدن زیور برای مردان و

تاریخ و شرح حال

روضه الشهداء

ملاحسین کاشفی سزواری، اول، قم، دفتر نشریه نوید اسلام، ۱۳۷۹، ۵۴۴ص، وزیری.

کتاب حاضر در دو باب و یک خاتمه ترتیب داده شده است. به گفته علامه تهرانی، برخی احتمال داده اند این کتاب، نخستین نص فارسی است که در میان فارسی زبانان انتشار یافته است. مصحح کتاب، در مقدمه ای، نقاط ضعف و قوت روضه الشهداء را بر شمرده و نظر تنی چند از دانشمندان اسلامی و کتابشناسان بزرگ را ضمیمه آن کرده است. نشر کتاب فارسی فصیح است و هر از گاه در آن عبارات غربی نیز به چشم می خورد. خاتمه کتاب، در ذکر اولاد سبطین و سلسله نسب بعضی از ایشان است.

مفاخر آذربایجان (۵ج)

عقیقی بخشایشی، اول، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۹، ۶۱۶ص، وزیری. جلد پنجم مجلدات «مفاخر آذربایجان» با معرفی و گزارشی از «نوآوری های آذربایجان از منظر سیاحان و جهانگردان» آغاز می شود و این موضوع در دو محور بررسی می گردد. پس از آن مؤلف به «استدراکات و بازیافته ها» می پردازد و نقایص مجلدات پیشین را تدارک می کند. در پایان کتاب، فهرست اعلام و اشخاص در مجلدات پنج گانه کتاب، پیوست شده است.

مولود کعبه

محمد علی اردوبادی، ترجمه عیسی سلیم پور اهری، شرح و حاشیه علی اکبر مهدی پور، چاپ اول، قم، موسسه انتشارات رسالت، ۳۶۸ص. عنوان متن اصلی کتاب، علی ولید الکعبه است که با قلمی بس استوار و ادیبانه به زبان عربی نوشته شده است. ترجمه

فارسی این اثر چنین تدوین یافته است: در بخش اول به تفصیل از زندگی، آثار، اجازات و نیز از برجستگی های مصنف سخن به میان آمده است. در بخش دوم نیز متن کتاب، ترجمه شده است که در ضمن آن، نویسنده از تولد امام علی (ع) در درون کعبه سخن می گوید. با گردآوری اسناد و مدارک مربوط، نتیجه می گیرد که روایت ولادت امیر مؤمنان (ع) در درون کعبه از شهرت گذشته و به حد تواتر رسیده است. سپس چگونگی ولادت امام علی (ع) را در کعبه، با نقل جزئیات، روایت می کند. وی داستان میلاد امام علی را از دیدگاه محدثان، نسب شناسان، تاریخ نویسان و نیز از زبان شاعران عرب زبان و فارسی زبان، مطرح می کند و در پایان نتیجه می گیرد که مسلمانان به اتفاق، ولادت امام علی (ع) را در کعبه پذیرفته اند. در بخش سوم، به منظور جبران کاستی های موجود در مطالب متن کتاب، چند فصل دیگر از سوی ویراستار افزوده شده است؛ از آن جمله است فصل مربوط به میلاد امام علی از دیدگاه دانشمندان مسیحی.

الحجة السعادة فی حجة الشهادة

محمد حسن بن علی اعتماد السلطنه، به کوشش فرید پور مصطفی، چاپ اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۸۶ص.

این کتاب در پاسخ به این پرسش که هنگام شهادت امام حسین (ع) - به سال ۶۱ هجری قمری - در دنیا و ممالک مختلف جهان چه می گذشت، نوشته شده است. نویسنده کتاب، که با زبان های گوناگون آشنا بوده و در باره تاریخ جهان، منابع و مآخذ بسیاری را در اختیار داشته است، سعی کرده تا اثری ابتکاری و پربار در مورد عاشورا تهیه کند. نویسنده پس از مقدمه، واقعه عاشورا را به اختصار و با

دقتی در خور، گزارش می کند. سپس در سه فصل از حوادث و وقایع همزمان با عاشورا سخن می گوید. فصل نخست کتاب به بیان حوادث ممالک آسیا و کشورهای مسلمان نشین اختصاص دارد که شامل جزیره العرب، عراقین، ایران، گرجستان، ارمنستان، ترکستان شرقی و غربی، خوارزم، افغانستان، هندوستان، سند و ژاپن است. در فصل دوم به رخداد های آفریقا می پردازد که شامل مصر نیز می گردد. در فصل سوم به وقایع مربوط به ممالک اروپایی پرداخته و از انگلیس، فرانسه، آلمان، روس، جزایر اسکاندیناوی، مجارستان و کرواسی، بلغارستان، رومانی، پرتغال، روم، اسپانیا و ایتالیا یاد کرده است.

در سوگ کوثر: زندگانی و مصائب

حضرت فاطمه (س)

یدالله بهتاش، چاپ اول، تهران، نشر سبحان، ۲۳۹ص.

نویسنده با گردآوری سخنانی از ائمه معصومین (ع) درباره حضرت فاطمه (ع) به شرح حال زندگانی ایشان از ولادت تا شهادت می پردازد. وی در پایان برخی فصول، اشعار مناسبی را آورده است. کتاب مشتمل بر یازده فصل است. عناوین اصلی و برخی عنوان های فرعی کتاب عبارتند از: توسل پیامبران به فاطمه (ع)، گفتار ائمه معصومین (ع)، مراجع شیعه و حضرت فاطمه (ع) (خاطره از آیه الله مرعشی نجفی و حاج سید احمد خوانساری)، سخنان رسول اکرم (ص)، از ولادت تا ازدواج، سیره حضرت فاطمه (ع)، احوال فاطمه در زمان رسول خدا (ص)، بیان وفات حضرت فاطمه (ع) تا دفن ایشان، نوادر، لمعات الزهراء (ع) و اشعار مصیبت و نوحه. آخرین بخش کتاب در سوگ کوثر تا ظهور حضرت مهدی (ع) است. وی بر

این باور است که پیروان مکتب اهل بیت (ع) باید دین را از گزند انحرافات و تحریف‌ها حفظ کنند.

• ایران در عصر ناصرالدین شاه

محمود حکیمی، چاپ اول، تهران، قلم، ۳۳۵ ص.

پژوهشی است توصیفی درباره تاریخ ایران در عصر ناصرالدین شاه که شامل یک مقدمه و یازده فصل است. نویسنده هدف از پژوهش خود را تبیین این حقیقت اعلان می‌کند که به نظر او پیشرفت سریع فرهنگی و امور اقتصادی و تحقق عدالت اجتماعی تنها در جامعه‌ای امکان پذیر است که مردم آن از آزادی برخوردار باشند. لذا به چند موضوع کلی با این عناوین می‌پردازد: استفاده ابزاری از مذهب، چگونگی نفوذ بیگانگان و استبداد به عنوان عامل اصلی فساد و عقب ماندگی. اهم عناوین فصل‌های کتاب عبارت است از: بررسی تاریخ ایران از عصر امیرکبیر تا عصر امین‌السلطان، امیرکبیر و جانشین او ظل‌السلطان و جلال الدوله، دلچکان و لودگان دربار ناصرالدین شاه، ناصرالدین شاه و وزارت جنگ، نتایج استبداد در عصر ناصرالدین شاه، شرح ماجرای قتل ناصرالدین شاه.

• نقش ائمه در احیای دین: امام حسین (ع)

وصی پیامبر (ص) احیای دین

مرتضی عسکری، جلد ۱۶، چاپ اول، قم، دانشکده اصول الدین، ۲۰۰ ص. این پژوهش به صورت توصیفی، ابعاد نهضت و انگیزه‌های قیام امام حسین (ع) را مورد بررسی قرار داده است. ابتدا اوضاع اجتماعی عرب پیش از اسلام و نیز اوضاع اجتماعی مسلمانان پیش از قیام شرح شده است. سپس روش ابوبکر و عمر پس از وفات پیامبر (ص) و ماجراهایی از قبیل فدک، سکوت انصار، آغاز نظام

طبقاتی در اسلام، چگونگی مقابله معاویه با اسلام و اطاعت از خلیفه مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین علت قیام امام حسین، عزیمت به کربلا، چگونگی شهادت یاران امام حسین (ع)، اسارت اهل بیت امام حسین (ع) و برخی از حوادث پس از شهادت آن حضرت از جمله سخنرانی امام سجاد (ع) و سخنرانی حضرت زینب (ع) بررسی شده است.

• ابن بطوطه از موثرترین شخصیت‌های

تاریخ جهان

میش اچ. هارت، مترجم: محمدحسین آهوئی، تهران، روزنه، ۵۲۲ ص، وزیری.

در این مجموعه زندگی‌نامه و آثار و اقدامات یک صد تن از شخصیت‌های برجسته و اثرگذار تاریخ بشر بازگو شده است. از جمله این افراد که طیف وسیعی از چهره‌های دینی، سیاسی، اجتماعی، فکری، هنری، علمی، تاریخی و نظایر آن را شامل می‌شوند، عبارتند از: حضرت محمد (ص)، اسحاق نیوتون، عیسی مسیح، بودا، کنفوسیوس، سنت پل، گوتبرگ، کریستف کلمب، اینشتاین، پاستور، گالیله، ارسطو، اقلیدس، موسی (ع)، داروین، کوپرنیک، کنستانتین کبیر، جیمز وات، مایکل فاراده، مارتین لوتر، جرج واشنگتن، کارل مارکس، برادران رایت، چنگیزخان مغول، آدام اسمیت، ویلیام شکسپیر، اسکندر کبیر، ناپلئون، توماس ادیسون، آدلف هیتلر، افلاطون و دیگران. گفتمانی است هر زندگی‌نامه با طرح یا تصویری از معرفی شونده همراه است. مؤلف در خاتمه نگاهی کلی و آماری به برخی ویژگی‌های یک صد شخصیت معرفی شده افکنده و از جمله توزیع جغرافیایی دوران حیات و زمینه فعالیت آنها را در قالب جدول نشان داده است.

• کیش و تمدن مصر باستان

رکس وارنر، هانری استیرلین؛ مترجم: محمد نجفی، امیر امجد، تهران، نیلا، ۱۱۲ ص، رقعی.

کتابچه حاضر تحقیقی است درباره جنبه‌های مختلف تمدن مصر باستان، به ویژه اعتقادات و خدایان این تمدن که همزمان با گفت و گوی چهار تمدن باستانی: مصر، ایران، یونان و ایتالیا، در پاییز ۱۳۷۸، منتشر شده است. موضوعات و مقولات مورد بحث در این کتاب عبارتند از: کیش‌های مصر باستان، خدایان مصر، هوروس، ایزیس، اوزیریس، سراپس، ست، میراث مصر باستان و پیدایش و تاریخچه مصرشناسی؛ خوراک و نوشیدنی‌ها و خانه‌ها و شهرهای مصر باستان؛ خلاصه تاریخ مصر باستان، نوشتار در مصر باستان؛ صنایع زندگی (شامل فلزکاری، چوبگری، شیشه‌گری و بدل‌چینی، سفالگری، سبذبافی، اسباب‌بازی‌ها و بازی‌ها، آرایه‌ها و لوازم آرایش، جواهرات، تندیس‌های سنگی، نقاشی)؛ آیین‌ها و جشن‌های مذهبی؛ مصریان باستان و زندگی پس از مرگ؛ مومیایی؛ تابوت‌ها؛ تعویذات و طلسمات؛ سینی‌های نذر؛ روح‌خانه‌ها؛ سنگ‌های یادبود؛ اهرام و مقابر پادشاهان؛ استادان معمار فراغت.

• سرزمین مردم پاکستان

قاسم صافی، تهران، حسینیه ارشاد، ۱۵۰ ص، وزیری.

در کتاب حاضر طی دوازده فصل، اطلاعاتی درباره جغرافیای طبیعی و انسانی، تاریخ، زبان، دین، آداب و رسوم، صنایع و فنون، تعلیم و تربیت، ادبیات و هنر، سیاست و حکومت، عرفان و فلسفه و مرادن بزرگ کشور پاکستان فراهم آمده است. عناوین فصل‌های کتاب عبارتند از: ۱. سوابق

تاریخی؛ ۲. سیاست و حکومت (و ساختار ارتش)؛ ۳. موقعیت و عوامل طبیعی (و رودخانه‌ها)؛ ۴. نماد ملی، مذهبی و اقتصادی (زبان، مذهب، پرچم، واحد پول، سرود ملی)؛ ۵. وضعیت عمومی، اجتماعی، هنری و آموزشی؛ ۶. سیمای ایالات (سرحد، پنجاب، سند، بلوچستان)؛ ۷. شهرهای بزرگ (اسلام‌آباد، راولپندی، پشاور، تاکسیلا، کویته، کراچی، تته، حیدرآباد، لاهور)؛ ۸. شاخه‌های مذهبی و مکاتب دینی (اهل سنت، وهابیان، مکتب دیوبندی، اهل تشیع، آقاخانی‌ها، اقلیت‌های دینی: هندوان، سیک‌ها، زرتشتیان و مسیحیان)؛ ۹. کشمیر (موقعیت، مساحت، جمعیت، تاریخ)؛ ۱۰. آزاد کشمیر؛ ۱۱. مناطق شمالی؛ ۱۲. پانوشت‌ها و یادداشت‌ها، نهضت نافرمانی (ساتاگراها)، احزاب عمده پاکستان، برخوردها و رخدادهای مذهبی، سیاسی و نژادی. کتاب با کتاب‌نامه و فهرست منابع به پایان می‌رسد.

• تمدن‌های نخستین کرمان

محمودرضا ماهری، کرمان، مرکز کرمان‌شناسی، ۳۲۰ص، وزیری. مؤلف کتاب با کاوش در آثار به جای مانده از تمدن‌های پیش از تاریخ منطقه کرمان، کوشیده است شیوه زندگی و زوایای مختلف زندگی مردمی را شرح دهد که در آن روزگار در مناطقی همچون میمند، تپه یحیی و تل ابلیس و شهداد ساکن بوده‌اند. کتاب در چهار «گفتار» سامان یافته است. در گفتار اول، خلاصه‌ای از تاریخچه و پژوهش‌های باستان‌شناسی در کرمان فراهم آمده در پی آن، به حفاری در تل ابلیس کشف تپه یحیی و کاوش در شهداد اشاره شده است. در گفتار دوم وضعیت تمدن کهن کرمان در دوران نوسنگی (۹۰۰۰-۴۰۰۰ قبل از میلاد)

بررسی شده است. در این گفتار از مراحل و تحولاتی همچون انقلاب کشاورزی، شروع دامداری، آغاز ده‌نشینی، پیدایش سفال، دگرگونی در خانه‌سازی، داد و ستد، فلزکاری، هنر و اعتقادات در دوران نوسنگی سخن رفته است. موضوع گفتار سوم، شناخت و بررسی تمدن تپه یحیی (۴۰۰۰-۳۰۰۰ قبل از میلاد) است که با این مباحث سامان یافته است. ازدیاد جمعیت، به سوی شهرنشینی، تمدن ماقبل از ایلام یحیی، پیدایش خط، هنر سفال در هزاره چهارم قبل از میلاد، سنگ تراشان یحیی، و سقوط جمعیت. آخرین گفتار کتاب به شناخت و بررسی تمدن شهداد (۳۰۰۰ تا ۲۰۰۰ قبل از میلاد) اختصاص دارد. برخی از مباحث کتاب از این قرارند: تمدن چشمگیر شهداد، دنیای مردگان، الهه‌های نگهبان، هنر فلزکاران شهداد، سومری‌ها، سرزمین گم‌گشته و خداوند آراتا، آب مقدس و ویرانگر. کتاب با عکس‌های متعددی از آثار باستانی مناطق مورد بحث همراه شده و با فهرست منابع و سه پیوست به پایان می‌رسد.

• استاد فرامرزی و قضیه آذربایجان

حسن فرامرزی، تهران، دستان، ۶۰۴ص، وزیری. کتاب، متضمن ۱۴۵ نوشته و مقاله از «استاد عبدالرحمن فرامرزی» است که محتوای اصلی آنها را وقایع بعد از ۱۳۲۰ شمسی، خصوصاً غائله جدایی آذربایجان از ایران، تشکیل می‌دهد. مقالات حاضر در کتاب بر اساس ترتیب تاریخی از بیست و دوم مرداد ماه ۱۳۲۴ تا سوم بهمن ۱۳۲۵ که در روزنامه کیهان به چاپ رسیده بود، فراهم آمده است. عناوین برخی از مقالات بدین قرار است: «میهن در میان دو دسته خائن»، «اخبار شوم آذربایجان»، «چند کلمه با حزب توده»،

«پیام به پیشه‌وری»، «آذربایجان و انتخابات»، «چند کلمه با مردم آذربایجان»، «اعلان خطر»، «عاقبت ایران چه خواهد شد؟»، «آزادی چیست و آزادی خواه کیست؟»، «دخالت به نام روابط حسنه»، «مطبوعات شوروی و ایران»، «حرکت قوا به آذربایجان»، «خیانت کبری»، و «کدام آذربایجان؟». در تمامی این مقالات حس وطن‌دوستی، عدم تجزیه ایران، وحدت ملی، و انزجار از دخالت بیگانگان در امور داخلی، و راه کارهایی به منظور اعتلای ایران و استقلال کشور به خوبی آشکار است.

• ره‌توشه انقلاب: مروری اجمالی بر

دستاوردهای انقلاب اسلامی

تهران، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، هماهنگ، ۱۲ص، وزیری. «ره توشه انقلاب» گزارشی است اجمالی از دستاوردهای انقلاب اسلامی که در چهار بخش تدوین شده است. بخش اول با عنوان «تاریخچه انقلاب اسلامی» در سه فصل به روز شمار، و مرور دستاوردها و محورها و خطوط تبلیغی استکبار بر ضد انقلاب اسلامی اختصاص یافته و در بخش دوم به روزهای دهه فجر اشاره شده است. در این بخش متناسب با عنوان هر روز، برخی محورها و موضوعات مربوط به آن به همراه شماری آیه و روایت بازگو شده است. در پایان هر روز نیز تعدادی منبع مرتبط با موضوع ذکر شده است. بخش سوم که در دو فصل تنظیم شده شامل گزیده‌ای از سخنان امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای درباره موضوعاتی چون حکومت اسلامی و ولایت فقیه، دانشگاه و دانشگاهیان، وحدت اسلامی، استکبار جهانی، جوانان و زنان، فرهنگ انقلاب اسلامی و مذاکره و رابطه با امریکا است. در بخش چهارم بر اساس عناوین روزهای دهه فجر مقالاتی با این موضوعات

به چاپ رسیده است: الفبای انقلاب اسلامی، شگفتی های انقلاب اسلامی، حکومت و رهبری در اسلام، ولایت فقیه، توسعه و امنیت، جهاد، ایشار و شهادت، نقش اجتماعی زن، استکبار، رابطه با امریکا، استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی.

• انقلاب اسلامی ایران از نگاه دیگران

وحیدالزمان صدیقی، مترجم: مجید روئین تن، تهران، اطلاعات، ۲۵۶ص، رقی.

نویسنده که همزمان با اوج گیری و پیروزی انقلاب اسلامی در مقام مسئول بخش فرهنگی پیمان همکاری های منطقه ای (RCD) مأموریتی سه ساله را در تهران گذرانده، در کتاب حاضر به تجزیه و تحلیل این رویداد بزرگ، انگیزه و علل پیدایش آن اهتمام ورزیده است. مباحث کتاب از هشت فصل تشکیل شده است: فصل اول با عنوان «شاه شاهان» مروری گذرا و سریع بر دوران سلطنت پهلوی است. فصل دوم که «برخورد و تصادم بزرگ» نام گرفته این مباحث را در بردارد: برخوردها و کشمکش های رژیم حاکم با عوامل انقلاب تا دوران سرنگونی رژیم و بازگشت امام خمینی (ره) و تشکیل دولت موقت مهدی بازرگان در سال ۱۳۵۷. فصل سوم «انقلاب به نام الله» مطالعه و بررسی عوامل و نیروهایی است که پیروزی انقلاب اسلامی را ممکن ساختند. در این بحث به نقش دکتر علی شریعتی در تسریع روند انقلاب تأکید شده است. فصل چهارم بررسی نظام حکومتی مهندس بازرگان است. «برقراری فضای باز سیاسی که درست پس از پیروزی انقلاب حاصل شد، برگزاری همه پرسی در مورد قبول یا رد جمهوری اسلامی، انتخابات مجلس خبرگان، چارچوب قانون اساسی، انتخابات اولین دوره

ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی» مطالب فصل پنجم کتابند که با عنوان «تجربه دموکراسی» آمده است. فصل ششم به ارزیابی یکی از مهم ترین حوادث پس از پیروزی انقلاب، یعنی اشغال سفارت امریکا در تهران و «بحران گروگان گیری» و پی آمدهای آن اختصاص دارد. دو فصل آخر کتاب عمدتاً به رقابت های سیاسی پس از پیروزی انقلاب مربوط می شود.

• راه انقلاب: مجموعه مقالات پژوهشی

درباره انقلاب اسلامی

تهران، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، هماهنگ، ۵۷۶ص، جلد دوم، وزیری.

دومین مجلد از کتاب «راه انقلاب» شامل پانزده مقاله درباره انقلاب اسلامی است که در سه فصل موضوعی سامان یافته است. در نخستین بخش، پنج مقاله در باب حکومت و ولایت در تئوری انقلاب اسلامی با این عناوین گردآمده است: «حکومت اسلامی در اندیشه شهید مطهری»، «نگرشی نو به رابطه دین و دموکراسی»، «جستاری در حکومت دینی»، «رویکردهای بنیادین در باب حکومت دینی» و «لوازم و پیامدهای اسلامیت و جمهوریت». بخش دوم با عنوان «آسیب شناسی انقلاب اسلامی» با چهار مقاله تدوین شده است: «آسیب شناسی دینی انقلاب اسلامی ایران»، «آسیب شناسی انقلاب اسلامی»، «پیش درآمدی بر آسیب شناسی حکومت اسلامی از دیدگاه نهج البلاغه» و «آسیب شناسی پژوهش های انقلاب اسلامی ایران». آخرین بخش کتاب نیز در بردارنده شش مقاله درباره حال و آینده انقلاب اسلامی است که عبارتند از: نخبگان در جامعه اسلامی، نفت و انقلاب اسلامی، انقلاب اسلامی و تحولات نظام بانکی، انقلاب اسلامی

ایران میان سنت و مدرنیسم، ویژگی ها و اصالت های جنبش دانشجویی و جوانان و آینده انقلاب اسلامی.

• تاریخ خوزستان از سلسله افشاریه

تا دوران معاصر

موسی سیادت، قم، ۴۶۲ص، جلد دوم، وزیری.

جلد دوم کتاب «تاریخ خوزستان از دوره افشاریه تا دوره معاصر»، متضمن فصل های دوازدهم تا بیست و دوم است. در فصل دوازدهم اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران پیش از برکناری «شیخ خزعل» توصیف شده و طی آن، این موضوعات ذکر گردیده است: چگونگی به قدرت رسیدن رضاخان و زندگانی او، روابط رضاخان با روس و انگلیس، ساختار قدرت سیاسی در ایران عصر قاجار، و اتحاد قبایل بدوی در مناطق کوهستانی و جلگه ای خوزستان در دوره قاجار. فصل های سیزدهم تا پانزدهم عمدتاً به کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ و قدرت گیری رضاخان و اقدامات او، قیام شیخ خزعل در خوزستان سرکوب آن توسط رضاخان، همچنین نقش انگلیس در این رویدادها اختصاص دارد. فصل شانزدهم درباره پیامدهای جنگ جهانی دوم و مهم ترین رویدادهای ایران و خوزستان در دهه های اول تا سوم قرن چهاردهم هجری شمسی بوده که از آن جمله است: فعالیت های استعماری در جنوب کشور، تشکیل حزب اراده ملی، جمهوری خودمختار آذربایجان، تشکیل حزب سعادت، همکاری نیروهای ملی-مذهبی برای ملی شدن صنعت نفت، و نقش شاپور در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲. در فصل هفدهم از وضعیت کشاورزی و کشاورزان در دوره پهلوی و انقلاب اسلامی صحبت به میان آمده و به سیاست های کشاورزی، اصلاحات ارضی، قوانین و

لوایح قانونی و طرح‌های کشاورزی در خوزستان در دوره زمامداری محمدرضا پهلوی در فصل هیجدهم و وقوع انقلاب اسلامی در فصل نوزدهم به بحث گذاشته شده است. «کثرت قومی و هویت ملی ایرانیان» مقوله‌ای است که در فصل بیستم به آن پرداخته شده و در فصل بیست و یکم اوضاع خوزستان پس از انقلاب ۱۳۵۷ بررسی گردیده است. آخرین فصل کتاب «آغاز جنگ ایران و عراق در شهریور ۱۳۵۹» نام گرفته است.

• **زمینه و پیشینه جنبش اصلاحی در افغانستان**
وحید ناصری داوودی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۳۱۲ص، وزیری.

موضوع تحقیق حاضر، ریشه‌یابی زمینه‌ها و شکل‌گیری جنبش اصلاحی در افغانستان است که برای این منظور نویسنده طی شش بخش تحولات سیاسی و اجتماعی این کشور را از زمان قدرت‌یابی احمدشاه درانی (۱۳۵ ش) تا سقوط دولت محمود اوزخان (۱۳۴۲ ش) بررسی می‌کند. در فصل اول با عنوان «زمینه جنبش اصلاحی» به زمینه‌های دینی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جنبش اصلاحی در افغانستان اشاره گردیده و به اختصار درباره باورهای اسلامی، عدالت‌طلبی، استقلال‌خواهی، و تنوع قومی در میان مردم آن دیار سخن رفته است. بخش دوم به بررسی سلسله «سروزایی‌ها» (اولین سلسله درانی و مؤسس افغانستان کنونی) اختصاص دارد. این بخش مربوط به نحوه دستیابی سلسله مذکور به حکومت، سیاست‌ها، اندیشه‌ها، اهداف و عملکرد آنان بوده، همچنین پیوند سلاطین این خاندان با اصلاحات و نیز پیوند جامعه آن روز با اصلاحات تبیین شده است. نگارنده در بخش سوم، آغاز جنبش

اصلاحی را بررسی می‌کند و موضوعاتی چون سقوط سلسله سروزایی‌ها، تجاوز استعمار و در جنگ اول و دوم انگلیس با مردم افغانستان مطرح می‌سازد. در بخش چهارم با عنوان «جنبش اصلاحی و مشروطیت» این عنوان به چشم می‌خورد: جنبش مشروطیت اول و دوم، پیوند مشروطیت و اصلاحات، پیشگامان معروف جنبش مشروطیت و مطالعه اجمالی افکار و تلاش‌های آنها، و پایان مشروطیت اول و دوم و اصلاحات در دوره امان‌الله خان. بخش پنجم که «اصلاحات از شورش سقویی تا تکاپوی نادری» نام گرفته متضمن مطالبی است نظیر شورش حبیب‌الله کلکانی (معروف به بچه سقو)، دست‌های پیدا و پنهان انگلیس در این ماجرا، قربانیان اصلاحات، برافتادن بچه سقو و برآمدن محمد نادر خان، و پیوند محمد نادرخان و برادرانش با اصلاحات. نویسنده در بخش پایانی کتاب روند جنبش اصلاحی و شرح حال و اندیشه‌های مصلحان را از آغاز سلطنت آل‌یحیی تا آغاز دهه دموکراسی (۱۳۴۲ ش) شرح می‌دهد.

• تذکرة الاولیاء

محمدبن ابراهیم عطار،

مقدمه: عبدالمحمد روح‌بخشان،

مصحح: رینولدکن نیکلسون، تهران،

اساطیر، ۹۸۸ص، وزیری.

نگارنده در این اثر -بخش دوم تذکرة الاولیاء- علاوه بر نسخه تصحیح شده «رینولد نیکلسون» از چهار نسخه دیگر نیز به منظور «تصحیح تکلمه» بهره‌جسته است. وی در دیباچه کتاب، زبان کهن تذکرة الاولیاء را بررسی کرده و نکاتی درباره قدمت تلفظ، صورت‌های قدیمی افعال، جمله‌های کهن و نادر و مخصوص، عنوان نموده است. مقدمه کتاب نیز مربوط به شرح احوال شیخ عطار است.

مطالب اصلی این اثر بعد از مقدمه مؤلف، با «ذکر محمد، جعفر الصادق علیه السلام» آغاز می‌گردد. در انتهای کتاب شرح احوال و آثار رینولدکن نیکلسون به قلم «اسدالله آزاد» به چاپ رسیده، سپس انواع فهرست‌ها (اعم از آیات قرآن، احادیث نبوی، عبارات عربی، شعرهای فارسی، اعلام و واژگان) فراهم آمده است.

• **عبدالرحمان الکواکبی، جدلیه الاستبداد والدین**

حسن السعید، چاپ اول، قم، رواد

الأصلاح، ۱۳۷۹، ۱۵۷ص، رقمی.

در این کتاب اندیشه‌های عبدالرحمان کواکبی به عنوان یکی از رهبران اصلاح در جهان اسلام در خصوص تضاد استبداد و دین، مورد بررسی قرار گرفته است.

شرح زندگی عبدالرحمان، مفهوم استبداد و ریشه‌های آن، تضاد دین و استبداد، اسطوره، مستبد عادل و عدم امکان زندگی در چنین جامعه، اتهامهایی که بر عبدالرحمان کواکبی زده‌اند، از دیگر مباحث کتاب است.

• صعود و سقوط تیمورتاش

دکتر جواد شیخ‌الاسلامی، چاپ اول،

تهران، توس، ۱۳۷۹، ۴۰۵ص،

وزیری.

عبدالحسین تیمورتاش یکی از دو چهره پرنفوذ و تصمیم‌گیرنده در آغاز سلطنت رضاشاه بود و به تعبیر وزارت خارجه انگلیس: «در ایران امروز تصمیم‌گیرنده حقیقی درباره تمام مسائل مربوط به سیاست خارجی کشور فقط دو نفر هستند: شاه و تیمورتاش، بقیه فقط مجریانی هستند که دستورات و اوامر این دو شخصیت والا را اجرا می‌کنند.» نویسنده تلاش کرده براساس اسناد وزارت امورخارجه انگلیس و دیگر اسناد درجه یک، صعود و سقوط این شخصیت سیاسی تاریخ ایران را بررسی کند.

در اوج اقتدار، کارگردانان سیاست خارجی ایران، نماینده تام‌الاختیار بهلوی در مذاکرات نفت، در سرایشی سقوط، الغای امتیاز دادرسی و عزل تیمورتاش، بسته شدن قرارداد جدید نفت و محکومیت دوم تیمورتاش و پایان عبرت‌آموز عمر وی، سرفصل‌های این کتاب است.

بیخ ادبیات

شرح دیوان، منسوب به امیرالمؤمنین

علی بن ابی طالب (ع)

امام علی (ع)، شرح و حاشیه میرحسین بن معین‌الدین میددی یزدی (درگذشت ۹۰۹ق)، تصحیح حسن رحمانی، اشک شیرین، ابراهیم، چاپ اول، تهران، میراث مکتوب، ۹۳۲ص.

این اثر، شرح و تفسیری است بر اشعار منسوب به امام علی (ع) در قرن دهم هجری. مصححان، در مقدمه، ضمن معرفی نویسنده و آثارش به شیوه جمع‌آوری دیوان امام علی (ع) اشاره کرده‌اند. این کتاب متشکل از دو بخش جداگانه است: بخش اول تحت عنوان فواتح هفت‌گانه حاوی مطالب زیر است: بیان راه راست، ذات خدا، صفات خدا، انسان کبیر (فلکیات) انسان صغیر، نبوت و ولایت، فضایل مرتضی مطابق احادیث و قرآن. مؤلف در بخش‌های مذکور، آرای متکلمان و متصوفه را ذکر می‌کند. به عبارت دیگر، وی میان دلایل عقلی و دلایل نقلی در این زمینه، سازگاری برقرار کرده است؛ گرچه در رسیدن به حق، عقل را به تنهایی کافی نمی‌داند. در بخش دوم، ابیات شرح شده است، به این صورت که ابتدا معانی لغات و نکات نحوی بیان شده، سپس ترجمه فارسی و همچنین رباعی متناسب با آن بیت آورده شده است. در ضمن، حکایاتی که متناسب با بعضی از اشعار بوده، نقل شده است.

خانقاه (مثنوی عرفانی و اخلاقی به پیروی از بوستان سعدی)

علی فقیر اصطهباناتی، تصحیح منوچهر دانش‌پژوه، چاپ اول، تهران، میراث مکتوب، ۲۸۹ص.

کتاب حاضر، منظومه‌ای است عرفانی و اخلاقی که به پیروی از بوستان شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی سروده شده است. فقیر شیرازی از سرایندگان سده گذشته است (متوفای ۱۳۵۱ قمری) که از نظر ادبی متعلق به دوره بازگشت ادبی بوده و از این رو، همه آثار سعدی را تقلید و بازسازی کرده است. به جز این مثنوی، کتاب خرابات وی نیز به تقلید از گلستان سعدی نوشته شده که به نظر مصحح کتاب، مهم‌ترین اثر این گوینده محسوب می‌شود. خانقاه در چهار باب با این عناوین تنظیم شده است: باب اول: خلوت؛ باب دوم: سکوت؛ باب سوم: جوع؛ باب چهارم: سهر. هر یک از این ابواب، مشتمل برده مقام است و این مقامات عرفانی و اخلاقی معمولاً با بیان چند حکایت یا تمثیل، شرح داده شده‌اند. مصحح، در پایان هر باب، حواشی و توضیحاتی افزوده است. پایان‌بخش کتاب فهرس نه‌گانه‌ای است که مفید خواهد بود.

یک پلک تحیر

محبوبه زارع، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۱۲۷ص، رقی.

این نوشته که از هشت فصل تشکیل یافته است، نگارش‌های ادبی در حوال و حوش علی (ع) می‌باشد. در چهار فصل نخست، دیگران درباره‌ی علی (ع) سخن می‌گویند و در چهار فصل بعدی سخنانی از زبان علی درباره‌ی دیگران و یا برای دیگران آورده می‌شود. کلام پیامبر درباره‌ی علی (ع)، سخن فاطمه بنت اسد، سخنان

حضرت زهرا و کلام ابوذر غفاری درباره آن حضرت، چهار فصل نخستین را تشکیل می‌دهند و خطابی فرضی از علی (ع) به شتر عایشه، کلامی درباره امام حسن (ع)، دکتر تیجانی و آقای خامنه، چهار بحث بعدی را تشکیل می‌دهند.

بوی خاک

مینژه آرمین، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۱۵۱ص، رقی.

به تعبیر نویسنده، کتاب «بوی خاک» حکایت انسان‌های سرگشته‌ای است که برای فرار از وضعیت ناخوشایند خود، به هر دری می‌زنند و گاه به دام تشکیلات سازمان یافته‌ای می‌افتند که زمانی رنگ سیاست، زمانی رنگ عرفان و مذهب به خود می‌گیرد.

این کتاب نخست در سال‌های ۷۷-۱۳۷۶، طی ده قسمت، در مجله پیام زن انتشار یافته بود که با بازنگری در شکل کتاب نشر یافته است.

عمه شهربانو

ناهد طیبی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، ۱۰۴ص، رقی.

کتاب به تعبیر ناشر «مجموعه‌ای از باورهای پاک و آسمانزادی است که از زبان بانویی کهنسال به نام عمه شهربانو بیان شده است.» نویسنده کوشیده است مجموعه‌ای از باورهای سنتی را در قالب داستان برای آموزش نوجوانان ارائه کند. این داستان دارای شش بند است.

عارض خورشید، مقدمه‌ای بر اندیشه

سیاسی امام خمینی

مصطفی دلشاد تهرانی، چاپ اول، تهران، خانه اندیشه جوان، ۳۷۸ص. مؤلف کتاب بر این عقیده است که پس از پیشوایان معصوم دینی، کسی به مرتبه امام خمینی نمی‌رسد، و بر مبنای همین عقیده

به تألیف این کتاب پرداخته است. کتاب شامل پنج فصل است: فصل اول، جایگاه اندیشه سیاسی امام خمینی را نشان می‌دهد؛ بخش دوم از تمهیدات و مقدمات اندیشه سیاسی امام خمینی سخن می‌گوید. بخش سوم خاستگاه اندیشه سیاسی امام خمینی را نشان می‌دهد. بخش چهارم ریشه‌های اندیشه سیاسی امام خمینی را توضیح می‌دهد و بخش پنجم که مفصل‌ترین بخش کتاب است به بررسی مبانی اندیشه سیاسی امام خمینی می‌پردازد و برخی مسائل مربوط را بیان می‌کند؛ مسائلی چون: سیاست، مبارزه، حکومت، فرهنگ، آزادی، قانون.

بیچ مجموعه‌ها

شناخت‌نامه علی، گفتارهایی در مقام

امیر مؤمنان

نویسندگان، به کوشش فرید پورمصطفی، ج ۲، چاپ اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۲۲۳ص.

در این کتاب یازده مقاله از نویسندگان مختلف که پیش‌تر در نشریات مختلف چاپ شده‌اند، گردآوری شده است. موضوع مقاله‌ها معرفتی احوال شخصی امام علی (ع) و شخصیت سیاسی ایشان است. نویسنده در دو مقاله اول با عنوان نظری به خاندان و محیط تربیت علی (ع) می‌گوید: خاندان علی (ع) به قبیله قریش انتساب دارد. نمونه‌هایی از تعصب و فداکاری ابوطالب درباره حضرت محمد (ص) و علت عدم تظاهر او به اسلام از مباحث این مقاله‌اند. مؤلف در مقاله سیاست در مکتب علی (ع) پس از ذکر ایرادات برخی افراد به سیاست امام علی (ع)، تفاوت میان سیاست دنیوی و دینی را یادآور شده است. وی آنگاه به هماهنگی سیاست

امام علی (ع) با سیاست پیامبر (ص) اشاره می‌کند و در پایان، پاسخ اعتراضات به سیاست علی (ع) را می‌دهد. نویسنده، در مقاله خلافت امام علی و تثبیت نظریه امامت شیعی بر این باور است که امام بیش از هر کس دیگری به سیاست اصلاح فساد جامعه، احیای سیره رسول خدا و اجرای عدالت توجه داشته است. نویسنده مقاله علی (ع) نفس رسول خدا (ص) بر آیه مباهله (آیه ۶۱ سوره آل عمران) تأکید دارد و بر این باور است که علی (ع) صاحب قرابت جامع نسبت به پیامبر (ص) است. نویسنده مقاله موقوفات امیرالمؤمنین (ع)، ابتدا متن وقف‌نامه ایشان را با ترجمه آورده و سپس ۱۹ مورد از موقوفات وی را نام برده است. در مقاله «کنیه ابو تراب افتخار امیرالمؤمنین (ع)» نویسنده به ذکر داستان حقیقی مربوط به این نامگذاری از زبان عمار یاسر و داستان ساختگی مخالفان علی (ع) در این باره پرداخته است.

بیچ متفرقه

هنر و جامعه در جهان ایرانی

به کوشش: شهریار عدل، چاپ اول، تهران، توس، ۱۳۷۹، ۳۹۷ص، رحلی.

کتاب دارای چهار بخش نقاشی، هنر فلزکاری و جامعه، سفالگری و معماری است. در بخش نخست سیر تحول هنر نگارگری از ابتدای نیمه دوم سده هشتم تا پایان دوره ناصری ترسیم شده است. هنرکده بغداد به عنوان یکی از مهم‌ترین خاستگاه‌های حرکت نقاشی سنتی ایران، بررسی شده است. همچنین از هنرکده خوش نویسی و نگارگری بخارا در قرن هفدهم میلادی یاد شده است. بازشناسی نقاشی‌های چند دیوار عصر صفوی در قزوین، پایان این بخش است.

در بخش دوم جامعه‌شناسی هنر فلز بررسی شده و نیز یک جفت رکاب هندی شرح داده شده است.

در بخش سوم مبحث سفالگری کاشی‌های عصر ایلخانی در موزه لوور و نیز یک جفت کاشی دو آتشفشان مانده از سال ۷۱۱ ه. ق بررسی شده است. در فصل چهارم برج آرامگاهی پره‌دار بسطام، کتیبه برج آرامگاهی بسطام، یادداشت‌های تکمیلی درباره برج‌های آرامگاهی ایران در سده میانه، و مرمت قدیمی خانه خدا شیراز مورد پژوهش قرار گرفته است.

اندیشه‌های اقتصادی در نهج البلاغه

دکتر سید محسن حائری، چاپ اول، تهران، بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۷۸، ۲۵۴ص، وزیری.

نویسنده بر آن است که با گردآوری و استخراج دستوره‌های اقتصادی از گفتار علی (ع) در نهج البلاغه و دیگر متون روایی دیدگاه و نظریه جامعی درباره اقتصاد اسلامی ارائه کند. وی مبحث را در چهار محور اصلی: نگاهی کلی به اقتصاد اسلامی، سیاست‌های اقتصادی، علل پیدایش فقر و راه‌های فقرزدایی و توسعه همه‌جانبه، تنظیم کرده است که هر کدام شامل چندین زیرعنوان است. در بخش اول به تعریف مفاهیم اقتصادی در اسلام پرداخته شده است. در فصل دوم اهداف و سیاست‌های اقتصادی از قبیل سیاست مالی، سیاست تولید و سیاست نظارت و بازرسی بحث شده است. در فصل سوم عوامل فقر و غنا و روش‌های فقرزدایی بررسی شده و در فصل پایانی مفهوم توسعه، اهداف توسعه، توسعه منابع انسانی، توسعه منابع طبیعی و عوامل مؤثر در توسعه بحث شده است.

○